

JØRGEN H.P. BARFOD: Endelig – 29. august 1943 – som vi oplevede den. Frihedsmuseets Venners Forlagsfond, 1993. Ill., 226 s.

50-året for bruddet med tyskerne den 29. august 1943 blev fejret med piber og trommer – men glædeligvis mere sobert end vi ellers er vant til når det gælder besættelsens store mindedage. Jubilæet gav anledning til en række publikationer – mest om modstandskampen. Lektor Jørgen Barfod, sabotør, koncentrationslejr fange og Frihedsmuseets leder gennem næsten tyve år deltog i festlighederne med en bog, hvis titel ikke lader nogen tvivl om hvor hjertet ligger. Barfod har henvendt sig til Museets venneforening og til Frihedskampens Veteraner og fået dem til at fortælle om hvad de oplevede omkring den 29. august. Det er blevet til en lang række personlige beretninger vævet sammen af forfatterens forbindende tekst og suppleret med kilder udefra. Anlægget er traditionelt: Der fokuseres helt overvejende på de militære begivenheder, der er også noget om sabotagen, og der er lidt om gidslerne i Horserød, altså det samme koncept der lå bag de store historiske konsensusværker i årene efter krigen. Resultatet er blevet en minde- og erindringsbog mest for Frihedsmuseets venner. Historikeren kan hente sig en række detaljer til begivenheder der ellers er velbelyste – men ikke nye indsigter eller perspektiv.

Hans Kirchhoff

KNUD J.V. JESPERSEN: Brigaden. Den danske Brigade i Sverige 1943-45. København, Gyldendal, 1993. Ill. 288 s.

Der findes en del litteratur om Den danske Brigade. Dens genesis og de politiske og militærpolitiske rammer indenfor hvilke den fungerede er velbelyste. Vi har flere studier af militære enkeltpørgsmål, og en række brigadérer har efterladt sig erindringer. Knud Jespersens bog supplerer og afrunder dette billede, og vælger som noget nyt, men iøvrigt helt i tidens ånd, sit observationspunkt fra geledet. I modsætning til kammeraterne på hjemmefronten havde soldaterne mulighed – og måske også i højere grad behov – for at føre dagbog, og Jespersen har opsporet et rigt, privat materiale, som han øser af med velvalgte citater. Hertil kommer Brigadens meget store arkiv. Jespersen har en fortid som officer. Det er et plus. Han kender kaserne- og messelivet indefra, og man føler sig tryk når han gelejder én gennem det militære landskab.

Ved krigens afslutning bestod Brigaden af ca. 5000 mand. Jespersen følger sine folk i lyst og nød: Fra korpsets etablering, oprettelse af staben i Stockholm, udbygningen af forlæggningerne og livet dér, opbruddet til Danmark, den triumferende indmarch i København den 5. maj, og tjenesten derefter indtil opløsningen i juli 1945. Vi hører om flotillen i Karlskrona, om feltpræster, lotter og feltpolit, om fritid og orlov, om lejrkuller, og om forholdet til de lokale. Der lægges ikke låg på konflikterne. Brigaden bestod af en flok rebelske byboere – så langt fra de bondsoldater officererne normalt kommanderede med, og mellem den antiautoritære modstandsmentalitet – som også de yngre befalingsmænd delte – og så stabens ro-og-orden-linje, herskede et permanent modsætningsforhold. Jespersen lægger en deling på 30 mand under lup og gør dem repræsentati-